

Pasen: Een nieuwe werkelijkheid

Meditatie Pasen 2023

Ds. Sara Dondorp

De laatste tijd is er veel te doen over de zegeningen en valkuilen van het online programma ChatGPT. Met behulp van dat programma is het kinderlijk eenvoudig om teksten te schrijven over uiteenlopende onderwerpen, zonder al te veel voorbereiding. Je vraagt bijvoorbeeld of het programma iets schrijft over de Paashaas in de stijl van Nel Benschop. Vooral docenten in het middelbaar onderwijs zijn bang dat leerlingen niet meer zelf hun opdrachten schrijven. Die 'voorgekookte' teksten zijn vrijwel niet van echt te onderscheiden.

Uit nieuwsgierigheid heb ik de website eens bezocht. Elke keer tref ik de mededeling aan dat de site overbelast is. Ik moet dus bekennen dat ik er geen ervaring mee heb, ik moet het hebben van verhalen uit de tweede hand.

Wat mij daarbij opvalt is de waarschuwing dat ChatGPT weliswaar heel veel 'weet', maar alleen maar voor zover die gegevens op internet voorhanden zijn. Deze digitale tekstschrijver kan dus alleen bestaande inzichten of zinswendingen reproduceren. Als je iets volledig nieuws wil schrijven, heb je er dus niets aan.

Mijn eerste associatie was dat dit programma dus niets met Pasen kan beginnen. Wellicht zullen er teksten over paaseieren of de Paashaas uitstromen, of misschien zelfs over de Mattheuspassie van Bach. Allemaal bekende dingen. Maar het fascinerende van Pasen is dat het niet in woorden uit te drukken is. In het oudste evangelie, dat van Marcus, is de opstanding nauwelijks beschreven. Drie vrouwen, volgelingen van Jezus gaan op de eerste dag van de week naar de plek waar het lichaam van Jezus begraven is. Drie bij name genoemde vrouwen. Maria Magdalena, Maria van Jacobus en Salome. Ze willen zijn lichaam balsemen, als een laatste daad van zorg en liefde aan hun meester. Ze maken zich zorgen over de steen die voor het graf ligt. Dan staat er dat de steen heel groot is. Een merkwaardige toevoeging, die waarschijnlijk verwijst naar het verhaal van Aartsvader Jacob, die van huis is weggevlucht en aankomt bij een put die wordt afgesloten met een grote steen (Genesis 29:2). Als Rachel bij de put komt om haar schapen te drinken te geven, rolt Jacob de steen van de put zodat haar schapen kunnen drinken. En op dat moment slaat de vonk over en worden Jacob en Rachel verliefd. Het begin van een nieuwe toekomst. Waarschijnlijk heeft Marcus die verwijzing bewust toegevoegd. Een verwijzing die ChatGPT niet had kunnen bedenken!

Als ze het graf binnenlopen, zit aan de rechterkant een jongeman gekleed in een witte mantel. Misschien wel net zo'n wit gewaad als de dopelingen in de eerste christengemeenschappen droegen nadat ze in de Paasnacht in het doopbad waren ondergedompeld. De vrouwen zijn verbaasd. (Er staat niet dat ze schrokken, zoals de NBV vertaalt.) "Jullie hoeven niet verbaasd te zijn," zegt de jongeling. "Jezus is opgewekt. Ga het vertellen aan de leerlingen, ga naar Galilea!" Dat is alles wat we bij Marcus over de opstanding te horen krijgen. (Het stuk vanaf Marcus 16:9 is later toegevoegd.) Jezus, de gekruisigde, is niet meer in zijn graf, hij leeft. Daar zijn geen woorden voor, dat is iets dat de bestaande werkelijkheid ver te buiten gaat. Je kunt er niet over vertellen, je kunt er niet over schrijven, je kunt het alleen ervaren en de ervaring samen met anderen delen. Vandaar de opdracht om naar de andere

leerlingen te gaan. En om de weg die Jezus heeft afgelegd, te beginnen in Galilea, opnieuw te gaan. Terug naar het begin van het evangelie, terug naar het begin van de goede boodschap. Het leven, dat met de dood van Jezus ten einde leek, begint opnieuw. De vrouwen vluchten weg uit het graf in volle extase. Ze zijn dus in geestvervoering, niet bevangen door angst, zoals de vertalers van de NBV er van maken. Ze zijn vervuld van wat ze hebben gezien en vol van vrees. Zoals de Vreze des Heren, het ontzag voor de Eeuwige. Deze vrouwen zijn de eerste getuigen van wat niet in woorden te vatten is. Ze hebben iets meegemaakt dat buiten de werkelijkheid lijkt te staan. Nieuwe hoop, nieuwe toekomst, een heel nieuw leven. Daar zijn geen woorden voor. Dat moet je samen vieren en dat is wat we doen op Paasmorgen, bij het Paasvuur, tijdens het gezamenlijke Paasontbijt en met een feestelijke Paasdienst. Gezegend Pasen!